NEMO-ERKLÆRINGEN

Ingen bryter loven. Det er problemet.

Beslutninger som angår mennesker,
skal tas av mennesker.

Februar 2026

I. PROBLEMET

Ingen bryter loven. Det er problemet.

Det er ikke et spørsmål om ulovlighet. Det er et spørsmål om at lovlighet selv er definert innenfor syklusen.

Over hele verden fattes beslutninger som angår menneskers liv — deres penger, deres helse, deres omdømme, deres rettigheter — av systemer der ingen enkeltperson bærer ansvaret.

I finanssystemet eier ingen og alle eier. I mediene publiserer ingen og alle publiserer. I offentlig forvaltning fatter systemet vedtak som ingen person vil stå inne for. Og nå bygger vi maskiner som tar beslutninger uten at et menneske er involvert i det hele tatt.

Hvem er ansvarlig? Svaret er alltid det samme: systemet bestemte. Vedtaket ble fattet. Saken ble vurdert. Algoritmen anbefalte. Passiv form. Ingen subjekt.

Du kan ikke regulere et system som skriver sine egne regler. Du kan bare kreve at et menneske står bak dem.

II. NEMO

Nemo er latin for ingen.

Når eierskap er sirkulært, er eieren Nemo — ingen. Når en overskrift ødelegger et liv, er utgiveren Nemo. Når et vedtak tar barna fra en familie, er saksbehandleren Nemo. Når en algoritme nekter deg lån, er beslutningstakeren Nemo.

Nemo eier alt. Nemo publiserer alt. Nemo vedtar alt. Nemo kan stilles for retten for ingenting.

Dette er ikke en konspirasjonsteori. Det finnes ingen skjult fiende. Det finnes bare en struktur som er designet — eller har utviklet seg — slik at den beskytter seg selv mot ethvert forsøk på ansvarliggjøring.

Jakten på «hvem som står bak» er en avledning. Spørsmålet er ikke hvem. Spørsmålet er hvordan vi gjeninnfører mennesket.

III. ÉN KJERNE

Dette er ikke et radikalt krav. Det høres ut som sunn fornuft. De fleste vil spørre: «Er det ikke allerede sånn?»

Svaret er nei. Og den erkjennelsen er nok til å mobilisere.

Kravet gjelder overalt der makt utøves over menneskers liv: i finanssystemet, i mediene, i offentlig forvaltning, og i de algoritmene vi nå bygger for å erstatte menneskelig skjønn.

Konservative vil gjenkjenne det som personlig ansvar. Progressive vil gjenkjenne det som strukturell rettferdighet. Libertarianere vil gjenkjenne det som transparens. Det er ingen politisk posisjon — det er en forutsetning for alle politiske posisjoner.

IV. FIRE PRINSIPPER

PRINSIPP 1 — ANSVAR KREVER ET NAVN

Enhver virksomhet som utøver makt over menneskers liv, skal ha et menneske som står ansvarlig — med navn, ikke bare en tittel.

Ikke et styre, ikke et fond, ikke en algoritme, ikke et vedtak. Et menneske som kan se deg i øynene og si: dette er mitt ansvar.

PRINSIPP 2 — ANSVAR KREVER KONSEKVENS

Den som står ansvarlig, bærer personlig konsekvens. Ansvaret kan ikke forsikres bort, delegeres nedover, eller gjemmes i strukturen.

Ansvar uten makt er teater. Den ansvarlige personen må ha reell beslutningsmyndighet over det vedkommende bærer ansvar for.

PRINSIPP 3 — UTEN ANSVAR, INGEN DRIFT

Ingen ansvarlig person, ingen rett til å operere. Ingen vedtak, ingen publisering, ingen transaksjon, ingen beslutning.

Hvis ingen tør stå bak det virksomheten gjør, bør den ikke gjøre det.

PRINSIPP 4 — DOBBELSIGNATUR

Enhver beslutning som rammer et menneske, bærer to navn: den som besluttet, og den som utførte.

Ansvaret forsvinner ikke oppover. Det fordeles. Den som beslutter signerer beslutningen. Den som utfører signerer utførelsen. Ingen av dem kan peke på den andre for å fjerne sitt eget.

V. FIRE DOMENER

Prinsippene er universelle. Men for å forstå hva de betyr, må vi se dem i praksis.

FINANS

I dag kontrolleres den globale økonomien av en håndfull fondsforvaltere gjennom sirkulære stemmefullmakter. Vanguard, BlackRock og State Street er de største aksjonærene i nesten alle børsnoterte selskaper — inkludert hverandre.

ETH Zürich dokumenterte i 2011 at 147 selskaper — gjennom gjensidig eierskap — kontrollerer 40% av den samlede økonomiske verdien blant over 43.000 transnasjonale selskaper.

Under prinsippene hadde hver CDO, hver kredittvurdering, hvert oppkjøp hatt et menneske som signerte. Hadde den personen signert et produkt de ikke forstod? Sannsynligvis ikke.

Den lokale bakeren merker ingenting. Eieren står allerede bak disken med navnet sitt over døra. Det er bare strukturer der ansvar er usynliggjort som rammes.

MEDIA

I januar 2026 publiserte prinsesse Ingrid Alexandra et tankeeksperiment på sin lukkede Instagram-profil. Hun kartla — presist — hvordan en mediemekanisme kan konstruere et narrativ der du ikke kan forsvare deg, uansett hva du sier.

Hvem var ansvarlig for mediestormen? Redaktøren peker på lekkasjen. Lekkasjen peker på at det var «offentlig nok». Eksperten peker på at det er hans jobb. Ingen enkeltperson bærer ansvaret. Nemo publiserer.

Under prinsippene hadde det vært et navn på den beslutningen. Noen måtte ha sagt: «Jeg publiserer dette, og jeg bærer konsekvensen.» Og kanskje hadde vedkommende tenkt seg om.

OFFENTLIG FORVALTNING

NAV. Barnevernet. UDI. Skatteetaten. Systemer som fatter vedtak som knuser enkeltmennesker, og der ansvaret forsvinner i saksbehandlingskjeder, algoritmer, «gjeldende praksis» og «skjønnsvurderinger» som ingen enkeltperson vil stå inne for.

Og offentlig forvaltning har en dimensjon de andre domenene mangler: staten har voldsmonopol. Når Nemo fatter et vedtak i finanssystemet, mister du penger. Når Nemo fatter et vedtak i forvaltningen, kan du miste friheten, barna, hjemmet, oppholdstillatelsen.

KUNSTIG INTELLIGENS

Algoritmisk handel. Automatisert innholdsproduksjon. AI-genererte nyheter. Beslutningsstøttesystemer som i praksis er beslutningssystemer. Hvert steg fjerner et menneske som kunne sagt: «dette er mitt ansvar.»

I en verden der alle er redde for å bli erstattet av AI, sier prinsippene det motsatte: menneskelig ansvar er uerstattelig. Jo mer AI kan gjøre, jo viktigere blir det at et menneske signerer.

VI. MENNESKELIG SKALA

Prinsippene er ikke bare regler. De er en gjeninnføring av en naturlig begrensning: menneskelig kapasitet.

Ingen enkeltperson kan overskue en virksomhet som opererer i 190 land med hundretusenvis av ansatte. Ingen redaktør kan overskue konsekvensene av tusen artikler om dagen. Ingen saksbehandler kan stå inne for vedtak de aldri har lest.

Konsekvensen er ikke en sanksjon. Den er en naturlov.

Systemet skalerer ikke ned ovenfra. Det skalerer ned innenfra. Fordi hvert menneske som settes i ansvarsposisjon gjør den samme kalkylen: hva kan jeg faktisk stå inne for?

Nemo dør ikke av en sanksjon. Nemo dør fordi Nemo ikke kan signere.

VII. INNVENDINGER

«Systemet vil bare justere reglene»

Ja. Men den fysiske flaskehalsen forblir. Uansett hvor milde reglene blir, kan en person fortsatt ikke overskue 600 selskaper, tusen daglige publiseringer, eller ti tusen NAV-vedtak. Menneskelig kapasitet kan ikke lovfestes bort.

«Media vil kontrollere narrativet»

Media eies av de samme fondene. Men prinsippene er ikke avhengige av media. De er avhengige av et register: er en person koblet til denne beslutningen — ja eller nei. Binært.

«Kapitalflukt»

Prinsippene gjelder der virksomheten opererer, ikke der den er registrert. GDPR-modellen. Vil du selge, ansette, publisere eller fatte vedtak her — da gjelder prinsippene.

«Hva med statlige fond?»

Norges oljefond (NBIM) stemmer aksjer i over 9.000 selskaper globalt. Hvem er den ansvarlige personen? Prinsippene krever et svar. Statlige fond er ikke unntatt fra Nemo-problemet — de er et av dets reneste uttrykk.

«Hvem håndhever dette?»

GDPR ble innført fordi offentlig press gjorde det politisk umulig å la være. Kravet trenger ikke å vinne innenfor systemet. Det trenger bare å gjøre det politisk umulig å ignorere.

VIII. KRAVET

Vi krever at følgende prinsipp innføres i nasjonal og internasjonal lov:

Ingen finansiell makt uten personlig ansvar.

Ingen publisert makt uten personlig ansvar.

Ingen offentlig makt uten personlig ansvar.

Ingen algoritmisk makt uten personlig ansvar.

Ingen eierskap uten ansikt.

Denne erklæringen er ikke et spørsmål. Den er et svar på et spørsmål de fleste allerede stiller: hvem er ansvarlig?

Svaret er ingen.

Og et system uten ansvar er ikke et system som tjener oss. Det tjener Nemo.

Men Nemo kan ikke signere.

Del med tre setninger:

Ingen bryter loven. Det er problemet.
Beslutninger som angår mennesker, skal tas av mennesker.
Ingen makt uten personlig ansvar. Ingen eierskap uten ansikt.

#NemoErklæringen #NemoKanIkkeSignere #MenneskeligAnsvar